

Kiste fra Vejlerne

af redaktionen

Museet modtog i 2009 en kiste, der har tilhørt William Stevens (1842-1912), som var hovedmanden bag udtørringen af Vejlerne. Artiklen giver et kort signalement af kisten og den lokale historie, som den er en del af.

Er I interesseret i en gammel kiste? Da Sigrud Jacobsen fra Roskilde ringede til museet i Thisted med dette spørgsmål, var interessen i første omgang afdæmpet. På magasinet findes der i forvejen forskellige kister, og det er ikke en opgave i sig selv bare at fylde op. Men da det blev oplyst, at låget var forsynet med navnet *Stevens*, blev interessen skærpet. Stedbetegnelsen Vesløs forekom desuden på nogle papirer i kisten og havde afstedkommet henvendelsen til netop museet i Thy. Det slog hovedet på sømmet. Der var ingen tvivl

om, at kisten havde tilhørt William Stevens, der ledede udtørringen af Vejlerne. Denne gave måtte museet sige ja tak til. Giverens søster var så venlig at bringe kisten med sig til et sommerhus i Slettestrand, hvor den blev afhentet.

Kisten befinder sig nu på museets magasin i Vang. Giveren har fået den af en person, der har købt den antikvarisk, så der er ingen familiemæssige forbindelser til William Stevens. Derfor er det også overraskende, at nogle gamle papirer har overlevet uden

Museets nyerhvervede kiste er 74 cm lang, 45 cm bred og har en højde på 37 cm.

Vejlerne, Veje, Februar, 1900

Arund	14				
Stiller	14	27	27	27	39 60
Januar	14	27	27	27	3000
Februar	14	27	27	27	2100
Marts	14	27	27	27	400
April	14	27	27	27	3050
Maj	14	27	27	27	1800
Juni	14	27	27	27	400
Juli	14	27	27	27	1920
August	14	27	27	27	
September	14	27	27	27	
Oktober	14	27	27	27	
November	14	27	27	27	
December	14	27	27	27	

Det øverste af en side, der er lidt større end A4-format, idet højden er godt 35 cm og bredden godt 22 cm.

interesserede slægtninges beskyttelse. Der er tale om otte ark skrevet på begge sider, altså i alt 16 sider. De stammer sandsynligvis fra en gammel regnskabsprotokol og er alle fra år 1900.

Der er brugt en side til hver måned. De første fem sider omfatter Bygholm Vejle og dækker perioden januar-maj 1900. De næste 11 sider er udgifter til Vesløs Vejle i perioden fra januar til og med november. Udgifterne for en måned svinger en del. Det højeste beløb er på næsten 1300 kr. og er fra Bygholm i januar. Vesløs Vejle er noteret for det laveste månedsbeløb, der i november er under 100 kr. Købmand Dige i Øsløs fremtræder flere steder i regnskaberne, der er skrevet på engelsk, uden tvivl af William Stevens.

Kisten er en lille del af en større historie, der startede i 1863, da englænderen John Gorney fik overdraget rettighederne til inddæmning af Vejlerne. Krigsudbruddet i 1864 var med til at forsinke opstarten, men i 1866 kunne dæmningsarbejdet ved Bygholm gå i gang. På grund af økonomien måtte arbejdet dog indstilles og lå herefter stille et par år.

I 1868 overgik koncessionen til den engelske jernbaneingeniør John Trehwella. Når han i lange perioder var væk fra Vejlerne, overlod

han ledelsen til sin unge assistent William Stevens, der viede resten af sit liv til udtørringen af Vejlerne. Nu kom der for alvor gang i sagerne, og i løbet af to år blev hoveddæmningen opført. I 1871 begyndte tilplantningen ved Lund Fjord, men den 4. januar 1874 blev der sat en brat stopper for den gunstige udvikling, da en stormflod skyllede dele af dæmningen væk.

Katastrofen tog dog ikke modet fra Stevens, selv om reparationen af dæmningen kom til at vente i to år. Ejeren havde tilsyneladende fået nok, og i 1876 blev Vejlerne solgt til tre engelske brødre med efternavnet *Livingstone-Learmonth*.

I foråret 1876 blev arbejdet ved Bygholm genoptaget. Med i ledelsen var William Stevens, der dog inden et år igen stod alene med lederansvaret. Mens arbejdet stod på, opnåede det engelske firma retten til udtørring af de vestlige Vejler. Her gik man i gang i 1878, da inddæmningen ved Bygholm var næsten fuldført.

Da Arup dæmning var færdig i 1884, havde ejerne brugt ca. tre millioner kroner til hele udtørningsprojektet. I slutningen af århundredet stod det efterhånden klart, at udtørringen af Arup og Vesløs Vejler var et mislykket landbrugsprojekt, og det økonomiske udbytte ved Bygholm lod også vente på sig.

Udpumpningen ved Bygholm blev indstillet i år 1900, og året efter måtte staten træde til med en bevilling for at sikre vedligeholdelse af de to hoveddæmninger. Der er ingen tvivl om, at det var hensynet til Stevens, som afholdt ejerne fra at afhænde Vejlerne. I januar 1912 døde Stevens, og et halvt år senere blev Vejlerne solgt til et nordjysk konsortium for 211.500 kr. De ansatte en søn af Stevens som den første inspektør, men han forlod ejeren allerede året efter. Vejlerne blev i 1993 overtaget af Aage V. Jensens Fonde.